

Шевцова Г.Г. Професійне самоствердження вчителя в процесі виховання особистості молодших школярів // Матеріали Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-практичної конференції «Підготовка менеджерів освітньої галузі в умовах децентралізації управлінських структур: світовий досвід». – м. Херсон, 2016. – С.195-197.

Професійне самоствердження вчителя в процесі виховання особистості молодших школярів

Г. Г. Шевцова

Криза в суспільному житті українського народу викрила цілу низку проблем у різних сферах життєдіяльності, не залишивши осторонь і освітню галузь. Представники авторитетних міжнародних організацій, зокрема ЮНЕСКО, ОЕСР, наголошують на невідповідності рівня сучасної системи освіти України запитам, потребам та інтересам конкретної особи. Консерватизм освіти, що стійко вкоренився, не поспішає за динамічними змінами у суспільному житті. Розв'язання такої масштабної проблеми потребує підвищення кваліфікації педагогічних працівників в окресленому напрямі, оскільки, як показала світова практика, якість освіти перш за все залежить від професійної підготовленості вчителів.

Сьогодні Україні потрібен педагог нової формації: здатний до співпраці, взаєморозуміння, діалогу з дитиною, батьками, самим собою. Особливо гостро така ситуація відчувається в умовах початкової школи, де вчитель, окрім виконання освітніх завдань, систематично працює над формуванням характеру дитини, виробляючи в неї конкретні погляди, переконання, ціннісну систему відносин, розв'язуючи нагальні завдання соціалізації дитини. Такі аспекти професійної діяльності вчителя спонукають до постійного перегляду світоглядних позицій та ускладнюють його професійне самоствердження.

Різні складові професійного самоствердження вчителя були предметом наукових розвідок Б. Ананьєва, Л. Карамушки, В. Семиченко, Т. Титаренко. Дослідниками встановлені теоретичні підходи до змісту поняття «професійне самоствердження вчителя», основні характеристики цього феномену. Проведені дослідження дозволили визначити професійне самоствердження як інтегративну єдність властивостей і якостей особистості, які поєднують розуміння й усвідомлення відповідальності, бажання досягнути успіху, уміння

визначити послідовність дій і способів для досягнення особистісно і професійно значущих цінностей, здійснення самого себе в професійній діяльності, пошук і реалізацію свого особливого шляху в професійному становленні [4].

Психологічні закономірності та механізми виховання особистості дітей молодшого шкільного віку у вітчизняній науці досліджувались І. Бехом, М. Боришевським, М. Іванчук, О. Запорожцем, О. Киричуком, О. Скрипченком та іншими вченими. Науковці виокремили цей віковий період як сенситивний для морального розвитку, активного розвитку особистості, психічних пізнавальних процесів, емоційно-почуттєвої та мотиваційно-ціннісної сфер.

Нажаль, поза увагою науковців залишились питання професійного самоствердження учителя в процесі виховання особистості підростаючої молоді, які, на нашу думку, потребують детального вивчення. З огляду на це метою нашої статті є дослідження професійного та особистісного самоствердження вчителя в процесі виховання особистості молодших школярів.

Науково доведено, що на формування особистості дитини впливають: а) провідна діяльність (у ній формується свідомість, самооцінка); б) учитель, його особистісні якості; в) класний колектив; г) сім'я; д) вулиця; е) культура, музика, кіно. Учитель тут відіграє одну з найголовніших ролей.

У вихованні, яке орієнтоване на розвиток особистості дитини, педагог повинен бути партнером у процесі формування особистісних якостей, носієм якостей і мотивів, які є зразком для дитини. Від його характеру особистісного ставлення до своїх вихованців залежить смисло-ціннісна картина їхнього шкільного життя. Саме учитель допомагає дитині соціалізуватися, презентує дитині суспільство, ділиться моральними знаннями, цінностями та виступає безпосереднім організатором виховного процесу.

Знання вікових особливостей дитини, її інтересів, потреб допоможуть створити педагогові гуманне середовище для розвитку в дитини впевненості у власних силах, самоповаги, поглиблення і закріплення соціальних і моральних

знань, виховання адекватних емоційних ставлень, формування вмій і навичок моральної поведінки.

Психологічною особливістю молодших школярів є довіра до вчителя, визнання авторитету дорослої людини, прийняття її оцінок. Навіть характеризуючи себе як особистість, молодший школяр у більшості випадків лише повторює те, що про нього говорив дорослий [3].

Варто зауважити, що слухняність та старанність сприяють покращенню умов для виховання дитини як особистості, та потребує від учителя великої відповідальності, уважного морального контролю за своїми діями та судженнями [3].

Узагалі освітній процес буде ефективним лише в разі максимального зосередження всіх сутнісних сил учителя, який повинен бути готовим до постійної тривалої роботи над собою в рамках певної професії. Лише в цьому випадку, на нашу думку, він досягне професійного самоствердження, а відповідно, і професійної самореалізації.

Процес професійного самоствердження вчителя початкових класів залишається й досі предметом досліджень багатьох педагогів і психологів. Подальшого вивчення потребує проблема формування професійної компетентності вчителя початкових класів.

Список використаних джерел

1. Безкоровайна О. В. Виховання культури особистісного самоствердження в ранньому юнацькому віці: монографія / О. В. Безкоровайна. - Рівне: РДГУ, видавець Олег Зень, 2009. - 470 с.
2. Брушлинский А. В. Проблемы психологии субъекта / А. В. Брушлинский. - М.: Институт психологии РАН, 1994. - 109 с.
3. Немов Р. С. Психология / Р. С. Немов. - М.: Владос, 2006. - 606 с.
4. Педагогічна енциклопедія / [автор-упоряд. О. М. Степанов]. - К.: Академвидав, 2006. - 315 с.

